

WINNIPEG, MAN., 16. DES., 1925.

Friðarhorfur.

Nú fara jölin í hönd, friðarhátið mannkyndis. Þetta eru áttundu jölin síðan ófriðnum mikla lauk, en fyrstu jölin, sem menn hafa séð verulegan friðarbjarma á lofti síðan. Sá bjarmi er endurskin frá Locarno.

Og er þó ekki næstum hégómlægt, að tala um friðarbjarma, þegar hér hárar styrjaldar sendir frá sér glíðrauðar gusur viða í heiminum, og kastar myrkraðum feigðarfölskva yfir á bjarmaland allra friðarvona? Flugvélar Fraklandi, og amerískra sjálfbóallá, sem eru í Marokko í örþök þjóðar sinnar, spúa dauða og helvít yfir konur, börn, og gamalmenni norðvestast í Afríku, og á Sýrlandi funar uppreisnir, eins og eldur í sinu. Aðferðir stórveldunanna í Kína, að Bandaríkjunum undanteknum, eru jafn hættulegar og þær eru heimskulegar. Því þótt flokkarígor og bardagar séu um Norður- og Mið-Kína, milli innanlands-högningja og herfingja, er berjast um völdin, þá þurfa Norðurálfu þjóðirnar ekki að halda að Kínverjar séu jafn lausir á fótum og reikulir í ráði gagnvart útlendum yfirlangangí nú, og þeir voru unaldamótin, síðustu, er þeir létu kúgast á fáum dögum, og erlen ránsvald gat látið greipar sópa um dýrftumuni, og fegurstu list, sem þessi langleiza nálfandi menningarþjóð veraldarinnar átt í fórum sínum. Þó er eins og Norðurálfu þjóðirnar haldi að Kínverjar séu jafn auðveldur biti í háls, nú, sem þá; eins og þær séu að gamni sínu að gera leik til þess að espá þá; reyna í þeim polrifin. Það er ófriðarblíka í lofti þar eystra og þjóðir ekki að loka augunum yfir því. Sú ófriðarblíka er hvorki að kenna "bolshevíkum", þessari broslegu grýlu, sem tizka heimskra manna tæplega getur haldið lífum í mörk á enn þá, né heldur "fælinum upplægdum kínverskum stúdentum," sem mammonsblindaðir erlendir kaupsýslumenn í Kína, er aldril grillra víðari sjóndeildarhingar en skrifstofuveggina, reyna að telja sjálfrum sér og öðrum trú um.

Hún er eingöngu stórveldunum vestraenu að kenna. Þau hafa sáð stormi þar eystra, og mega vel gæta sín að á-vöxturinn verði ekki fellibylur.

Prátt fyrir alt þetta eru teikn á alþjóðahimni, sem benda til meiri fríðfysí en áður. Það fer ekki hjá því, að þeim stjórmálamönnum fer braefskandi, sem trúa á herskap, tilbúja hann, og verja æfti sínni herguðinum til fylgisófunar. Þann flokk manna fylla nú því náðar eingöngu hershöfdingjar og aðmírálar; sem þykir sált að sólskinstindum tignarstöðunnar. — Það er fornort mál, að þeim sem Guð gefi embætti; gefi hann einnig vizku til að gegna því. Sé eitt-hvað hæft i þessu, þá er oft ástaða til þess að halda, að sú vizka sé ekki af öðrum gáfum tekin, heldur af þeirra eigin forða. Því að minsta kosti virðist það stundum áberandi, sérstaklega með þá, er gera sér hermanskuna að avinnuvegi, að ef þeir fá sérstakar gáfur til embeittisins, þá séu þeir og sviftir skyn-bragði á flest annað í mannhéimi. Líkt hefir oft mátt segja með stjórmálamenn, að því leyti, að hve refslegir sem þeir voru í öllum brögðum þeirrar dulskákar, er fram fór milli þeirra á baki við tjöldin, þá hafa þeir oft verið að sljóskynir á hagsmuni lands, og á þjóðarvilia. En þetta er sýnilega að breytast. Þeir eru farnir að leggja meiri stund á mannfélagabrékingu, en á stjórmálabréög og flækjur. Það er líka áberandi að nú á allra síðustu tínum, er öðrum að réna

það tillit, er þeir taka til hershöfdinganna. Á fyrstu friðarsamminga fundum varð engum ráðum ráðið, nema aðstu herfingar sigurvegaranna væru þar viðstaddir og — því miður oft — því nær alvaldir. Þetta gekk fyrstu árin, sérstaklega í Frakklandi. En þegar í fyrra var aðsóð að skýrslu Foch's um vopnabúnað Þóðverja, var tekið mjög daflega af bandamónnum, sérstaklega Engleldingum, bött yms atriði í henni, algerlega ósónnuð, væru notuð til þess að hala kyrru setulíði í þýzum borgum fram yfir umsaminum tíma.

Á Locarno fundinum var enginn Foch, Haig eða Ludendorff. Stjórmálamennirnir, sem ástaða er til að halda að sér að ólast nýjan skilning, kærðu sig ekki um að hafa þá með; þurftu ekki að þeim að halda. Það er heldur þó ekki ófuglilega að veröldin hafi nokkurs misi við fjarveru þeirra.

* * *

Þó er langt frá því að vel sé að öllu leyti um friðarhorfur, því fleira er að varast en stjórmálamenn. Grunnhygnir kaupsýslumenn, sem itök eiga í fórum, í Kína og viða í Asíu eru oftast óflugir bandamenn herguðsins og aðstuþjóðar hans á jarðriki. Öflugri bandamenn og hættulegir, á þó hermennskan og ójöfnubúrinum, þar sem eru ýms óhlutvönd stórbloð, er að eina syrja um hagsmunina af því sem þau prenta; fitna á Grósum, eins eins og drísildjófullinn á blótsýrunum, og gera því samvikuðum. Þá eru mest 100 ára gamilar höfundar. Leifar þessa íslenzka bókasafns hafa aðsóðanlega verið illa hirtar. Margar bækur hálfi- og alritnar upp úr kjölfar, og hvír eyðublöð bundin í skórðin.

Þeir hafa rænu að því fámenningarnir íslenzkum í Los Angeles, sem dreifðir eru um flæmi borgarinnar, að sjá sér og niðum sínum fyrir svaladrykk af brunni íslenzkra samtíðarbókmenta. En hér í Winnipeg eru vár, því eða fimm þúsund íslendingar, sem komum saman um einu sinni á ári, til þess að leika þjóðræknini í Goðótemplarháusinu — og láum sér pað nægja. Vér fyrkjumst eiga hér íslenzkum Áðalstræti í borginni, og erum stoltir að við ferðamenn, en vér getum ómögulega komið oss saman um samkomum, með bókasafni. Það kítlar hégoðmagirnir voru, að lesa ummæli maðra manna, er gista oss að austan, eins og Einar H. Kvaran og Stein-Grims Matthiassonar, um áhuga vorn og stolt yfir Islendingseðlinu; en að leggja á oss 50 centa nefskatt á ári til þess að eiga þau í raun og veru skilið, það fáum vér oss ekki til.

Að þessi ófugstreymi stafar það, að nú borga ýms stórbloð, amerísk og ensk, mikil fó yfir það, að geta flutt lesendum sínum álit grunnsyndingsins andlega, óhappa og slysamanins, sem pessi sömu bloði, af miklum fjálgafir helzt líktu við djöfum síðan, fyrir nokkum árum síðan; álit Vilhjálms Þýzkalandskaisara. Þessi bloð, sem þá fundu honum það eitt ítt af afsökunar, að hann væri, og hefði að verið, brjálaður maður, flyttu nú margra dálíka greinar, af óändanlegu þvogli, sem fréttaritarar þeirra hafa ritat að honum, um hina "gulu hættu," sem var uppháald gandreiðastafur hans, þegar hann sat í almætti sínu að Potsdam, og enn fremur allskor barnalegar-athugasemdir um jafnvægið í Norðurálfunni og heiminum yfirleitt.

Vilhjálmi keisara hefir ekker farið fram. Hann hefir ekker lært síðustu árin, enda hafa engir búist við því, að þeim er bezt þektu hann. Skoðanir hans eru friði og velferð aleg jafn hættulegar ná og þær voru að stjórnárum hans. Samt er ófugstreymid svo magnað, að einmitt sömu blöðin, sem kölluðu hann "samvirkulausn parpora," "æðingenginn barnamorðinga," "blygðunarslausn guðniðing," o. fl. pessháttar, ota, ná karlaraupsmálaði hans að lesendum sínum, eins og eitt-hvert vit væri í þeim. Heima á Þýzkalandi er ekker mark tekið á honum. En hjál hans er vatn á myllu allra herfingja og aðmírála, og skammsýna kaupsýslumanna úr Norðurálfu, sem verzlun reka í Kína, Asíu og Afríku. Svo að sumir þeir er óðastir voru að neyða Lloyd George til þess að lofast til að hengja keisaran, sellarinnar minningar, eru nú að þær voru að stjórnárum hans. Samt er ófugstreymid svo magnað, að einmitt sömu blöðin, sem kölluðu hann "samvirkulausn parpora," "æðingenginn barnamorðinga," "blygðunarslausn guðniðing," o. fl. pessháttar, ota, ná karlaraupsmálaði hans að lesendum sínum, eins og eitt-hvert vit væri í þeim. Heima á Þýzkalandi er ekker mark tekið á honum. En hjál hans er vatn á myllu allra herfingja og aðmírála, og skammsýna kaupsýslumanna úr Norðurálfu, sem verzlun reka í Kína, Asíu og Afríku. Svo að sumir þeir er óðastir voru að neyða Lloyd George til þess að lofast til að hengja keisaran, sellarinnar minningar, eru nú að þær voru að stjórnárum hans. Samt er ófugstreymid svo magnað, að einmitt sömu blöðin, sem kölluðu hann "samvirkulausn parpora," "æðingenginn barnamorðinga," "blygðunarslausn guðniðing," o. fl. pessháttar, ota, ná karlaraupsmálaði hans að lesendum sínum, eins og eitt-hvert vit væri í þeim. Heima á Þýzkalandi er ekker mark tekið á honum. En hjál hans er vatn á myllu allra herfingja og aðmírála, og skammsýna kaupsýslumanna úr Norðurálfu, sem verzlun reka í Kína, Asíu og Afríku. Svo að sumir þeir er óðastir voru að neyða Lloyd George til þess að lofast til að hengja keisaran, sellarinnar minningar, eru nú að þær voru að stjórnárum hans. Samt er ófugstreymid svo magnað, að einmitt sömu blöðin, sem kölluðu hann "samvirkulausn parpora," "æðingenginn barnamorðinga," "blygðunarslausn guðniðing," o. fl. pessháttar, ota, ná karlaraupsmálaði hans að lesendum sínum, eins og eitt-hvert vit væri í þeim. Heima á Þýzkalandi er ekker mark tekið á honum. En hjál hans er vatn á myllu allra herfingja og aðmírála, og skammsýna kaupsýslumanna úr Norðurálfu, sem verzlun reka í Kína, Asíu og Afríku. Svo að sumir þeir er óðastir voru að neyða Lloyd George til þess að lofast til að hengja keisaran, sellarinnar minningar, eru nú að þær voru að stjórnárum hans. Samt er ófugstreymid svo magnað, að einmitt sömu blöðin, sem kölluðu hann "samvirkulausn parpora," "æðingenginn barnamorðinga," "blygðunarslausn guðniðing," o. fl. pessháttar, ota, ná karlaraupsmálaði hans að lesendum sínum, eins og eitt-hvert vit væri í þeim. Heima á Þýzkalandi er ekker mark tekið á honum. En hjál hans er vatn á myllu allra herfingja og aðmírála, og skammsýna kaupsýslumanna úr Norðurálfu, sem verzlun reka í Kína, Asíu og Afríku. Svo að sumir þeir er óðastir voru að neyða Lloyd George til þess að lofast til að hengja keisaran, sellarinnar minningar, eru nú að þær voru að stjórnárum hans. Samt er ófugstreymid svo magnað, að einmitt sömu blöðin, sem kölluðu hann "samvirkulausn parpora," "æðingenginn barnamorðinga," "blygðunarslausn guðniðing," o. fl. pessháttar, ota, ná karlaraupsmálaði hans að lesendum sínum, eins og eitt-hvert vit væri í þeim. Heima á Þýzkalandi er ekker mark tekið á honum. En hjál hans er vatn á myllu allra herfingja og aðmírála, og skammsýna kaupsýslumanna úr Norðurálfu, sem verzlun reka í Kína, Asíu og Afríku. Svo að sumir þeir er óðastir voru að neyða Lloyd George til þess að lofast til að hengja keisaran, sellarinnar minningar, eru nú að þær voru að stjórnárum hans. Samt er ófugstreymid svo magnað, að einmitt sömu blöðin, sem kölluðu hann "samvirkulausn parpora," "æðingenginn barnamorðinga," "blygðunarslausn guðniðing," o. fl. pessháttar, ota, ná karlaraupsmálaði hans að lesendum sínum, eins og eitt-hvert vit væri í þeim. Heima á Þýzkalandi er ekker mark tekið á honum. En hjál hans er vatn á myllu allra herfingja og aðmírála, og skammsýna kaupsýslumanna úr Norðurálfu, sem verzlun reka í Kína, Asíu og Afríku. Svo að sumir þeir er óðastir voru að neyða Lloyd George til þess að lofast til að hengja keisaran, sellarinnar minningar, eru nú að þær voru að stjórnárum hans. Samt er ófugstreymid svo magnað, að einmitt sömu blöðin, sem kölluðu hann "samvirkulausn parpora," "æðingenginn barnamorðinga," "blygðunarslausn guðniðing," o. fl. pessháttar, ota, ná karlaraupsmálaði hans að lesendum sínum, eins og eitt-hvert vit væri í þeim. Heima á Þýzkalandi er ekker mark tekið á honum. En hjál hans er vatn á myllu allra herfingja og aðmírála, og skammsýna kaupsýslumanna úr Norðurálfu, sem verzlun reka í Kína, Asíu og Afríku. Svo að sumir þeir er óðastir voru að neyða Lloyd George til þess að lofast til að hengja keisaran, sellarinnar minningar, eru nú að þær voru að stjórnárum hans. Samt er ófugstreymid svo magnað, að einmitt sömu blöðin, sem kölluðu hann "samvirkulausn parpora," "æðingenginn barnamorðinga," "blygðunarslausn guðniðing," o. fl. pessháttar, ota, ná karlaraupsmálaði hans að lesendum sínum, eins og eitt-hvert vit væri í þeim. Heima á Þýzkalandi er ekker mark tekið á honum. En hjál hans er vatn á myllu allra herfingja og aðmírála, og skammsýna kaupsýslumanna úr Norðurálfu, sem verzlun reka í Kína, Asíu og Afríku. Svo að sumir þeir er óðastir voru að neyða Lloyd George til þess að lofast til að hengja keisaran, sellarinnar minningar, eru nú að þær voru að stjórnárum hans. Samt er ófugstreymid svo magnað, að einmitt sömu blöðin, sem kölluðu hann "samvirkulausn parpora," "æðingenginn barnamorðinga," "blygðunarslausn guðniðing," o. fl. pessháttar, ota, ná karlaraupsmálaði hans að lesendum sínum, eins og eitt-hvert vit væri í þeim. Heima á Þýzkalandi er ekker mark tekið á honum. En hjál hans er vatn á myllu allra herfingja og aðmírála, og skammsýna kaupsýslumanna úr Norðurálfu, sem verzlun reka í Kína, Asíu og Afríku. Svo að sumir þeir er óðastir voru að neyða Lloyd George til þess að lofast til að hengja keisaran, sellarinnar minningar, eru nú að þær voru að stjórnárum hans. Samt er ófugstreymid svo magnað, að einmitt sömu blöðin, sem kölluðu hann "samvirkulausn parpora," "æðingenginn barnamorðinga," "blygðunarslausn guðniðing," o. fl. pessháttar, ota, ná karlaraupsmálaði hans að lesendum sínum, eins og eitt-hvert vit væri í þeim. Heima á Þýzkalandi er ekker mark tekið á honum. En hjál hans er vatn á myllu allra herfingja og aðmírála, og skammsýna kaupsýslumanna úr Norðurálfu, sem verzlun reka í Kína, Asíu og Afríku. Svo að sumir þeir er óðastir voru að neyða Lloyd George til þess að lofast til að hengja keisaran, sellarinnar minningar, eru nú að þær voru að stjórnárum hans. Samt er ófugstreymid svo magnað, að einmitt sömu blöðin, sem kölluðu hann "samvirkulausn parpora," "æðingenginn barnamorðinga," "blygðunarslausn guðniðing," o. fl. pessháttar, ota, ná karlaraupsmálaði hans að lesendum sínum, eins og eitt-hvert vit væri í þeim. Heima á Þýzkalandi er ekker mark tekið á honum. En hjál hans er vatn á myllu allra herfingja og aðmírála, og skammsýna kaupsýslumanna úr Norðurálfu, sem verzlun reka í Kína, Asíu og Afríku. Svo að sumir þeir er óðastir voru að neyða Lloyd George til þess að lofast til að hengja keisaran, sellarinnar minningar, eru nú að þær voru að stjórnárum hans. Samt er ófugstreymid svo magnað, að einmitt sömu blöðin, sem kölluðu hann "samvirkulausn parpora," "æðingenginn barnamorðinga," "blygðunarslausn guðniðing," o. fl. pessháttar, ota, ná karlaraupsmálaði hans að lesendum sínum, eins og eitt-hvert vit væri í þeim. Heima á Þýzkalandi er ekker mark tekið á honum. En hjál hans er vatn á myllu allra herfingja og aðmírála, og skammsýna kaupsýslumanna úr Norðurálfu, sem verzlun reka í Kína, Asíu og Afríku. Svo að sumir þeir er óðastir voru að neyða Lloyd George til þess að lofast til að hengja keisaran, sellarinnar minningar, eru nú að þær voru að stjórnárum hans. Samt er ófugstreymid svo magnað, að einmitt sömu blöðin, sem kölluðu hann "samvirkulausn parpora," "æðingenginn barnamorðinga," "blygðunarslausn guðniðing," o. fl. pessháttar, ota, ná karlaraupsmálaði hans að lesendum sínum, eins og eitt-hvert vit væri í þeim. Heima á Þýzkalandi er ekker mark tekið á honum. En hjál hans er vatn á myllu allra herfingja og aðmírála, og skammsýna kaupsýslumanna úr Norðurálfu, sem verzlun reka í Kína, Asíu og Afríku. Svo að sumir þeir er óðastir voru að neyða Lloyd George til þess að lofast til að hengja keisaran, sellarinnar minningar, eru nú að þær voru að stjórnárum hans. Samt er ófugstreymid svo magnað, að einmitt sömu blöðin, sem kölluðu hann "samvirkulausn parpora," "æðingenginn barnamorðinga," "blygðunarslausn guðniðing," o. fl. pessháttar, ota, ná karlaraupsmálaði hans að lesendum sínum, eins og eitt-hvert vit væri í þeim. Heima á Þýzkalandi er ekker mark tekið á honum. En hjál hans er vatn á myllu allra herfingja og aðmírála, og skammsýna kaupsýslumanna úr Norðurálfu, sem verzlun reka í Kína, Asíu og Afríku. Svo að sumir þeir er óðastir voru að neyða Lloyd George til þess að lofast til að hengja keisaran, sellarinnar minningar, eru nú að þær voru að stjórnárum hans. Samt er ófugstreymid svo magnað, að einmitt sömu blöðin, sem kölluðu hann "samvirkulausn parpora," "æðingenginn barnamorðinga," "blygðunarslausn guðniðing," o. fl. pessháttar, ota, ná karlaraupsmálaði hans að lesendum sínum, eins og eitt-hvert vit væri í þeim. Heima á Þýzkalandi er ekker mark tekið á honum. En hjál hans er vatn á myllu allra herfingja og aðmírála, og skammsýna kaupsýslumanna úr Norðurálfu, sem verzlun reka í Kína, Asíu og Afríku. Svo að sumir þeir er óðastir voru að neyða Lloyd George til þess að lofast til að hengja keisaran, sellarinnar minningar, eru nú að þær voru að st